

Rapport

Rapport Rapport over een klacht over het college van burgemeester en wethouders van Texel. Datum: 4 februari 2011 Rapportnummer: 2011/037 Klacht

Verzoekster klaagt erover dat de leerplichtambtenaar van de gemeente Texel:

onvoldoende heeft ondernomen om gedaan te krijgen dat haar minderjarige, bij zijn vader wonende zoon na het behalen van zijn VMBO-diploma in juni 2009 een vervolgopleiding of dergelijke ging doen, en

haar als niet verzorgende ouder niet of nauwelijks heeft betrokken bij de bemoeienissen met haar zoon.

Beoordeling

I. Bevindingen

1. De zoon van verzoekster woont niet bij haar, maar bij zijn vader. Verzoekster is, tezamen met de vader van haar zoon, met het ouderlijk gezag bekleed. Medio 2009 haalde haar toen 17-jarige zoon zijn VMBO-diploma en ging hij vervolgens werken in een volledige baan. Omdat hij nog leerplichtig was diende hij een vervolgopleiding te doen, maar daarvoor heeft hij zich ondanks haar aandrang niet ingeschreven. Verzoekster was het daar niet mee eens en omdat zij het als ouder haar taak vindt om er op toe te zien dat haar zoon onderwijs volgt, nam zij op 5 februari 2010 contact op met de leerplichtambtenaar van de gemeente Texel.

2. Verzoekster diende per brief van 23 februari 2010 een klacht in bij het college van burgemeester en wethouders van Texel omdat haar niet duidelijk was wat de leerplichtambtenaar in het geval van haar zoon had gedaan, en omdat die ambtenaar en haar teamleider haar te verstaan hadden gegeven, dat ze met haar niets te maken hadden en dat er werd gesproken met vader en zoon. Volgens verzoekster had het eerste gesprek met haar zoon pas op 15 februari 2010 plaatsgevonden nadat verzoekster de leerplichtambtenaar op 5 februari had gebeld. Verder maakte zij bezwaar tegen de opmerking van de leerplichtambtenaar tegen haar zoon, dat niet zij, als moeder, maar de nieuwe partner van de vader bij dat gesprek zou moeten zitten. Zij wees er daarbij op, dat de leerplichtambtenaar wettelijk verplicht is om de ouders te informeren en dat het in het belang is van het kind dat er met de ouders wordt samengewerkt.

3. Het hoofd van de gemeentelijke afdeling Publiekszaken stelde verzoekster in de gelegenheid om te worden gehoord. Op haar verzoek gebeurde dat telefonisch. Daarna handelde het hoofd de klacht af per brief van 22 april 2010. Daarin schreef hij onder meer het volgende.

Uit het dossier was hem gebleken dat de leerplichtambtenaar zich had gehouden aan de geldende procedures, regels en voorschriften. Aangezien de zoon verblijft bij een handelingsbekwame ouder is het niet nodig dat de andere ouder een aanvraagformulier vervangende leerplicht mede ondertekent. Het hoofd achtte het onbevredigend dat de inspanningen van de leerplichtambtenaar niet het door die ambtenaar en verzoekster gewenste resultaat had opgeleverd, maar dat achtte hij sterk afhankelijk van de constructieve medewerking van de zoon en de verzorgende ouder. Indien deze nut en noodzaak van de interventies niet onderkennen is de invloed van de leerplichtambtenaar op het gedrag beperkt en resteren alleen nog juridische middelen als de wet niet wordt nageleefd.

Wat betreft de klacht over de communicatie deelde het afdelingshoofd verzoekster mee, dat de leerplichtambtenaar haar zoon er in het gesprek van 15 februari 2010 over had geïnformeerd dat de leerplichtambtenaar op grond van de wet gesprekken moet voeren met de verzorgende ouder en dat hij niet kon beoordelen hoe de zoon van verzoekster haar weer hierover had geïnformeerd. Het hoofd stelde dat hij geen reden tot twijfel had over de wijze waarop de leerplichtambtenaar in dit geval had gehandeld.

Verder stelde het hoofd vast dat ten onrechte was verzuimd om verzoekster op de hoogte te stellen, maar dat deze omissie vanaf februari 2010 was hersteld en dat met de leerplichtambtenaar was afgesproken, dat zij voortaan over al haar contacten met de zoon van verzoekster per brief zou inlichten.

Tot slot wees het afdelingshoofd erop, dat de ouder die het ouderlijk gezag heeft en het kind verzorgt, de verplichtingen van de Leerplichtwet hoort na te leven, en als dat niet gebeurt daarvoor juridisch aansprakelijk is. Deze ouder is ook wettelijk verplicht de niet verzorgende ouder op de hoogte te houden. Indien sprake is van co-ouderschap dienen beide ouders de belangen van het kind te behartigen. In dat geval mag de leerplichtambtenaar vertrouwen op een goede communicatie tussen de ouders en als dat niet zo zou zijn is de leerplichtambtenaar daarin geen partij.

4. De leerplichtambtenaar informeerde verzoekster met de volgende brieven over de met haar zoon gemaakte afspraken:

de brief van 17 februari 2010, die onder meer betrof dat regelmatig met hem zou worden gesproken over wat hij het volgende schooljaar zou willen doen en dat de leerplichtambtenaar werkafspraken met de werkgever zou gaan maken;

de brief van 5 maart 2010 die betrof de beslissing om de zoon van verzoekster tot 1 augustus 2010 vrijstelling te verlenen van de kwalificatieverplichting. (Zie Achtergrond). Met de eigenaar van het bedrijf was afgesproken dat de zoon van verzoekster zou worden begeleid bij het leren van een vak, het aanleren van een professionele houding en goed leren communiceren op de werkvloer. Met haar zoon zou een afspraak worden gemaakt

om hem te begeleiden in de schoolkeuze voor het komende schooljaar (2010-2011);

de brief van 25 maart 2010, die de afspraak betrof dat de zoon van verzoekster zou nagaan of hij bij de Landmacht of de marine wil werken en dat daarover op korte termijn een nieuw gesprek zou volgen;

de brief van 12 mei 2010, die onder meer de afspraak met de zoon van verzoekster betrof dat hij zich zou inschrijven voor een beroepskeuzetest, omdat hij het moeilijk vond om een keuze te maken en twijfel had of hij wel bij de Landmacht wilde werken;

de brief van 21 juli 2010, met excuses aan verzoekster omdat zij niet eerder op de hoogte was gesteld over het voor haar zoon uitgezette traject. Verder schreef de leerplichtambtenaar dat zij de zoon wilde steunen in zijn wens om bij het Korps Mariniers te komen, maar dat hij daar pas in augustus 2010 kon solliciteren. Op grond van de Leerplichtwet zou de jongen in augustus 2010 moeten zijn ingeschreven voor een opleiding, maar omdat de leerplichtambtenaar het niet zinvol achtte om hem een opleiding te laten starten waarvoor hij niet gemotiveerd is, had zij afspraken met hem en de vader gemaakt om een nieuwe vrijstelling van de kwalificatieplicht te regelen.

5. Verzoekster schreef het college op 25 juli 2010 over haar bezwaren tegen het voornemen van de leerplichtambtenaar om haar zoon opnieuw een vrijstelling van de leerplicht te verlenen. Zij verwees daarbij naar eerdere brieven en constateerde dat zij van de vorige vrijstelling pas op 5 maart 2010 op de hoogte was gesteld en dat de grond voor het opnieuw verlenen van vrijstelling zwak is, omdat haar zoon, als hij bij het Korps Mariniers zou worden aangenomen, pas in september 2011 zou kunnen beginnen. Verder schreef verzoekster dat haar zoon ook helemaal niet verder wilde in het beroep waarin hij op dat moment werkte, en dat de afgesproken beroepskeuzetest nooit is gedaan.

6. Op 19 Juli 2010 wendde verzoekster zich met een klacht over de gang van zaken tot de Nationale ombudsman. Nadat verzoekster nadere informatie had verstrekt besloot de Nationale ombudsman over te gaan tot een onderzoek. In verband daarmee is het college van burgemeester en wethouders van Texel op 20 augustus 2010 gevraagd om te reageren op de klacht en enkele vragen hierover.

7. Het college reageerde per brief van 23 september 2010 met onder meer het volgende.

a. wat betreft de positie van de niet verzorgende ouder

Ingevolge de Leerplichtwet is verzoekster niet direct verantwoordelijk voor de schoolgang van haar zoon, omdat hij bij zijn vader woont en op het adres van de vader is ingeschreven in de gemeentelijke basisadministratie. Verzoekster is daarom voor de leerplichtambtenaar geen aanspreekpunt.

In het geval dat ouders samen het ouderlijk gezag uitoefenen dienen zij samen de belangrijke beslissingen over het kind te nemen, het is niet aan de leerplichtambtenaar om daar tussen te gaan zitten, ook omdat dit onuitvoerbaar is. Verzoekster kan haar zorgverplichting nakomen door hierover contact op te nemen met haar zoon of haar ex-partner dan wel de leerplichtambtenaar.

Dat laatste is ook gebeurd en deze ambtenaar heeft verzoekster per brief, vanaf 17 februari 2010, op de hoogte gehouden van de met haar zoon gemaakte afspraken. (Zie hiervoor, onder 4.)

b. wat betreft de verleende vrijstelling van de leerplicht

Verzoekster is niet gehoord en hoefde ook niet te worden gehoord in verband met het verlenen van vrijstelling van de leerplicht aan haar zoon. Er is een leertraject voor hem opgesteld, met als doel het leren van een vak, het aanleren van een professionele houding en aandacht voor communicatie op de werkvloer. Daarvoor zijn twee begeleiders aangewezen.

De leerplichtambtenaar heeft per brief, aan het adres van de vader, de ouders op 18 november 2009 meegedeeld dat volgens het Leerlingen Administratie Systeem hun nog leerplichtige zoon niet stond ingeschreven, met het verzoek om op te geven of hij onderwijs volgde en waar en zo niet, om dan te komen voor een gesprek op 24 november 2009. Omdat er niemand verscheen is de oproep op 10 december 2009 herhaald met een uitnodiging voor een gesprek op 18 december 2009. Op 18 december 2009 is met de vader gesproken over een voorstel voor een leertraject omdat het voor een inschrijving voor een opleiding te laat was. Op 28 december 2009 is de vader gevraagd om gegevens over de persoon die zijn zoon op de werkvloer begeleidt. Die gegevens zijn op 5 januari 2010 verstrekt. Op 2 februari 2010 is een afspraak met de begeleider gemaakt voor 15 februari 2010. Verzoekster is daar op 17 februari 2010 over ingelicht. Zie voorts punt 4, hiervoor.

Tot slot schreef het college dat alhoewel er mogelijk enige onduidelijkheid is blijven bestaan over de vraag of verzoekster ook het gezag heeft over haar zoon, het college van oordeel blijft dat de leerplichtambtenaar hier heeft gehandeld zoals van haar mocht worden verwacht.

Verzoekster is na haar verzoek om informatie door de leerplichtambtenaar zo goed mogelijk op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen in het geval van haar zoon. Door de leerplichtambtenaar is veel ondernomen om gedaan te krijgen dat de zoon van verzoekster een vervolgopleiding of dergelijke zou doen, aldus het college.

II. Beoordeling

Voor wat betreft de inspanningen van de leerplichtambtenaar

8. Het vereiste van voortvarendheid houdt in dat overheidsinstanties slagvaardig en met voldoende snelheid optreden. Het vereiste impliceert dat voortvarend actie wordt ondernomen naar aanleiding van signalen die wijzen op een situatie die in strijd is met een wettelijk voorschrift. Niet in alle gevallen is een direct optreden nodig, maar al naar gelang de omstandigheden dient wel binnen een nog redelijke termijn te worden gereageerd.

9. Op grond van de Leerplichtwet is het in de eerste plaats aan de ouders om er op toe te zien dat een aan hun zorgen toevertrouwd minderjarig kind onderwijs volgt. Schieten zij daarin te kort dan is het aan de overheid, in dit geval de leerplichtambtenaar, om de ouders op hun verplichtingen te wijzen. De leerplichtambtenaar is daarvoor afhankelijk van de directe en indirecte signalen die hij krijgt. Directe signalen komen van de onderwijsinstelling die bij de leerplichtambtenaar melding moet maken van een ongeoorloofd verzuim. De leerplichtambtenaar kan pas beoordelen of er leerplichtigen niet staan ingeschreven bij een onderwijsinstelling nadat van alle instellingen bekend is wie daar staan ingeschreven.

10. De leerplichtambtenaar verzocht de vader van verzoeksters zoon per brief van 18 november 2009 om informatie over een inschrijving bij een onderwijsinstelling. Dat is ruim na de aanvang van het nieuwe schooljaar dat over het algemeen in de maand september pleegt te beginnen, maar de leerplichtambtenaar is daarbij wel afhankelijk van de definitieve informatie die onderwijsinstellingen verstrekken over leerplichtige leerlingen in de gemeente en de verwerking daarvan. De zoon van verzoekster haalde in juni 2009 zijn diploma en stond dus niet langer bij deze opleiding ingeschreven.

Redelijkerwijs kan een leerplichtambtenaar er dus pas van op de hoogte zijn dat een nog leerplichtige leerling met een diploma niet voor een vervolgopleiding is ingeschreven, als het nieuwe schooljaar inmiddels is begonnen. Zo bezien is het ook niet onredelijk dat de leerplichtambtenaar pas medio november 2009 is toegekomen aan het inwinnen van informatie bij de ouders.

Voor zover de leerplichtambtenaar een relevant signaal krijgt ligt het op zijn weg om daar actief op te reageren. In dit geval is echter niet gebleken van een dergelijk signaal vóór 18 november 2009.

11. De acties die de leerplichtambtenaar heeft ondernomen zijn er in eerste instantie op gericht geweest om de vader, de verzorgende ouder, op zijn verantwoordelijkheid aan te spreken en daarna, nadat was gebleken dat nadere aandacht nodig was, met de zoon van verzoekster het gesprek over zijn plannen aan te gaan.

12. De bezorgdheid van verzoekster om de toekomst van haar zoon is zeer begrijpelijk. Het is echter eerst en vooral de verantwoordelijkheid van de ouders om er voor te zorgen dat hun kind onderwijs volgt. Het college wees er al op, dat ouders die het ouderlijk gezag hebben samen de voor hun kind belangrijke beslissingen moeten nemen. In het geval dat

een van beide ouders niet ook tevens de zorg voor het kind heeft kan dat lastig zijn en problemen meebrengen. De leerplichtambtenaar staat daar echter buiten.

De onderzochte gedraging van de leerplichtambtenaar, die wordt aangemerkt als een gedraging van het college van burgemeester en wethouders van Texel, is in zoverre behoorlijk.

Voor wat betreft het betrekken van verzoekster bij de bemoeienissen met haar zoon

13. Het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking houdt in dat overheidsinstanties burgers met het oog op de behartiging van hun belangen actief en desgevraagd van adequate informatie voorzien. Het impliceert dat een overheidsinstantie een helder antwoord geeft op vragen van een burger over een bepaald onderwerp en, indien de situatie dat vereist, de burger ongevraagd informeert.

14. Volgens het college kon in dit geval worden volstaan met spreken met de vader als de verzorgende ouder en met de zoon van verzoekster, en was er geen aanleiding om haar daarbij te betrekken.

Dat standpunt is niet onredelijk, want er zijn diverse situaties denkbaar waarin het gewenst en praktisch is om alleen contacten te onderhouden met de verzorgende ouder en het leerplichtige kind. Ook het belang van het kind kan meebrengen dat de ouder die wel het ouderlijk gezag heeft, maar niet met de verzorging is belast, niet bij de activiteiten van de leerplichtambtenaar wordt betrokken.

15. Op grond van de Leerplichtwet is de leerplichtambtenaar verplicht om een onderzoek te doen in het geval dat hem is gebleken dat een leerplichtige niet staat ingeschreven bij een onderwijsinstelling en ook geen vrijstelling is verleend. Dat onderzoek houdt mede in dat hij contact zoekt met zowel degene met het ouderlijk gezag als degene die met verzorging van het kind is belast en hen beweegt hun verplichtingen na te komen. (Zie Achtergrond). Toen het de leerplichtambtenaar na het gesprek met de vader als verzorgende ouder op 18 december 2009 duidelijk was, dat de zoon zonder goede reden niet stond ingeschreven bij een onderwijsinstelling, had de leerplichtambtenaar verzoekster, als ouder met ouderlijk gezag, daarover moeten horen. Dat is ten onrechte niet gebeurd. Pas nadat verzoekster zelf het initiatief had genomen om navraag te doen bij de leerplichtambtenaar is zij met enige regelmaat op de hoogte gesteld van de bemoeienissen met haar zoon.

De onderzochte gedraging van de leerplichtambtenaar, die wordt aangemerkt als gedraging van het college van burgemeester en wethouders, is niet behoorlijk voor zover het betreft het niet horen van verzoekster.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het college van burgemeester en wethouders van Texel, is niet gegrond voor wat betreft de inspanningen van de leerplichtambtenaar. De klacht is gegrond voor wat betreft het niet horen van verzoekster, wegens strijd met het vereiste van het actieve en adequate informatieverstrekking.

De Nationale ombudsman,

dr. A.F.M. Brenninkmeijer

Onderzoek

Op 29 juli 2010 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift over een klacht over een gedraging van het college van burgemeester en wethouders van Texel.

Naar deze gedraging werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd het college verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Tevens werd het college een aantal specifieke vragen gesteld.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De reactie van de gemeente gaf aanleiding het verslag op een enkel punt te wijzigen.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

De brief van verzoekster van 19 juli 2010 en de op 29 juli 2010 van haar ontvangen stukken.

De reactie van het college van burgemeester en wethouders van Texel van 23 september 2010, met bijlagen.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

De Leerplichtwet (wet van 30 mei 1969, Staatsblad 1968, 303) bevat een aantal bepalingen met betrekking tot de leerplicht van jongeren en procedurevoorschriften voor

de bestrijding van onwettig schoolverzuim.

"Verantwoordelijke personen

Degene die het gezag over een jongere uitoefent en degene die is belast met de feitelijke verzorging van de jongere is verplicht om ervoor te zorgen dat die jongere als leerling van een school staat ingeschreven en die school ook regelmatig bezoekt. (Artikel 2, eerste lid).

Als een nog leerplichtige jongere meerderjarig is of kwalificatieplichtig, dan rusten de in de wet geregelde verplichtingen en bevoegdheden op die jongere zelf (artikel 1b). De kwalificatieplicht ziet op het behalen van een startkwalificatie, dat is een diploma van een opleiding voor beroepsonderwijs (mbo2), havo of vwo (artikel 1, onder f). De wet noemt een aantal gronden voor vrijstelling van inschrijving (artikel 5), en verder kunnen burgemeester en wethouders op grond van bijzondere omstandigheden een vrijstelling verlenen, indien wordt aangetoond dat de jongere op andere wijze voldoende onderwijs geniet. (Artikel 15).

Toezicht

Het toezicht op de naleving van de wet is opgedragen aan burgemeester en wethouders, die daartoe een of meer ambtenaren aanwijzen (artikel 16, eerste lid).

Indien blijkt dat een leerplichtige niet is ingeschreven bij een onderwijsinstelling en er geen grond voor het verlenen van een vrijstelling is, stelt de leerplichtambtenaar een onderzoek in. Hij hoort de in artikel 2, eerste lid, bedoelde personen en tracht hen te bewegen hun verplichtingen na te komen (artikel 22, eerste lid). Indien deze personen hun verplichtingen niet nakomen, maakt de leerplichtambtenaar daarvan proces-verbaal op en zendt dat naar de officier van justitie (artikel 22, tweede lid)."

2

2010.08071

de Nationale ombudsman